یادداشت

بهره‌مندی از توانمندی‌های استان‌ها ضامن تحقق اقتصاد مقاومتی

علیرضا خادم‌الذاکرین
استاد دانشگاه

اقتصاد مقاومتی یا همان مقاوم‌سازی اقتصادی بدین معناست که اگر بخواهد آسیبی به اقتصاد وارد شود که منجر به فلج شدن آن شده و جامعه را در رکود و سکون نگه دارد، این روش مانع آن شده و بتواند در برابر آن مقاومت کند. وضع این اصطلاح در واقع در سال ۱۳۸۹ توسط مقام معظم رهبری صورت پذیرفت. در آن زمان و در بحبوحه تحریم‌ها و برای کمتر آسیب دیدن اقتصاد این راه‌کارها توسط معظم‌له تبیین گردید و دستگاه‌ها ملزم به رعایت آن شدند. در این راستا تعاریف متعددی از آن شده است که می‌توان گفت بهترین تعریف همانی است که رهبر انقلاب بیان فرموده‌اند: «اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که در شرایط فشار، در شرایط تحریم، در شرایط دشمنی‌ها و خصومت‌های شدید می‌تواند تعیین‌کننده رشد و شکوفایی کشور ما شود.» (دیدار دانشجویان ۹۱/۵/۱۶)

از بررسی مجموع بیانات رهبر معظم انقلاب چنین برمی‌آید که این اقتصاد در صورتی قابل تحقق است که نگاه به درون داشته و در پی فعال کردن منابع داخلی باشد. اگر چه در این راستا مانعی برای استفاده از منابع خارجی هم در موارد خاص وجود ندارد اما اگر تماماً یا غالباً نگاه به بیرون بوده و به توان داخلی و منابع کشور توجه نگردد اقتصاد مقاومتی دقیقاً عکس عمل کرده و به ضد خود تبدیل می‌شود.

از این جا معلوم می‌شود که چرا بحث اقتصاد مقاومتی تاکنون در حد شعار باقی مانده و صرفاً به صورت جلسه‌ها ختم شده است. با بررسی عملکرد مسئولان و حتی سخنان آنان می‌توان نتیجه گرفت با رویکردی که آنان در پیش گرفته‌اند اساساً نمی‌توان به اقتصاد مقاومتی و نتایج آن دل بست.

به عنوان مثال می‌توان به واگذاری کترینگ راه‌آهن به اتریشی‌ها اشاره کرد که البته پس از اعتراض افکار عمومی دولت مجبور به تکذیب آن شد در صورتی که گزارش افتتاح رسمی آن توسط وزیر محترم در رسانه‌ها و جراید موجود است. حال با این رویکرد دولت قابل تصور و البته تصدیق است که اقتصاد مقاومتی در حد شعار باقی خواهد ماند و با گذاردن پسوند اقتصاد مقاومتی کنار هر کاری نمی‌توان توقع داشت که این امر در کشور محقق گردد.

لذا به نظر می‌رسد باید به اقتصاد درون‌زا توجه ویژه داشت خصوصاً در شهرها و روستاهای کوچک چراکه با هزینه کمتر و با امکانات محلی می‌توان هم اشتغال پایدار ایجاد کرد و هم از منابع سرشار به نحو ممکن استفاده برد. وجود نیروهای کار جوان و تحصیلکرده و همچنین منابع و امکانات در استان‌ها این نوید را می‌دهد که با اطمینان و اعتماد به نیروی داخلی می‌توان اقتصاد مقاومتی را تحقق بخشید و آن را به یکی از منابع قدرت جمهوری اسلامی ایران تبدیل کرد. به عنوان نمونه می‌توان به صنعت هسته‌ای کشور اشاره کرد که توسط نیروهای متخصص جوان و توانمند داخلی توانست رشد شگفت‌انگیزی پیدا کند. این عرصه به عنوان یک الگوی انجام شده قابل مشاهده و لمس است و حالا می‌توان گفت «ما می‌توانیم، به شرط اعتماد به توانمندی‌های داخلی».

در همین راستا حتی مقام معظم رهبری در زمان تبلیغات انتخاباتی نامزدهای ریاست جمهوری نیز یک‌بار دیگر تأکید کردند که نامزدهای انتخاباتی به مردم قول بدهند که نگاهشان به ملت ایران است نه بیرون مرزها و فرمودند: «یک نظام سیاسی بالنده و توانمند برای اینکه بتواند در دنیا مطرح و سرشناس باشد، باید برای پیشرفت و توسعه به ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های داخلی تکیه کند. توجه به توانمندی داخلی باید در تبلیغات‌های انتخاباتی نامزدهای ریاست جمهوری مورد توجه جدی قرار بگیرد و فردی که رأی مردم را نیز به دست می‌آورد باید تمام نگاه و توجه‌اش برای حل مشکلات کشور، رشد و پیشرفت به توانایی‌های داخل مرزها باشد.» پس در کوتاه کلام باید تأکید کرد که اقتصاد مقاومتی دست یافتنی است، اگر دولت به جای نگاه به بیرون از مرزها و اقتصاد برون‌زا، نگاه به درون و اقتصاد درون‌زا را با بهره‌گیری از پتانسیل‌های موجود در استان‌ها در دستور کار خود قرار دهد.

افزایش تعاملات تجاری و گردشگری با عمان از بندر شهید باهنر

هرمزگان

مدیر اداره بنادر و دریانوردی شهید باهنر هرمزگان از افزایش تعاملات تجاری و گردشگری با عمان از طریق این بندر خبر داد.

محمد محسنی با تشریح دستاوردهای سفر هیئت تجاری استان هرمزگان به بندر خصب کشور عمان به منظور افزایش تعاملات تجاری، مسافری و گردشگری دریایی با این کشور گفت: در این سفر برای اولین بار در سفرهای مسافری بین‌المللی از ظرفیت شناورهای ایرانی استفاده شد. وی افزود: قرار شد برای رونق بیشتر و بهتر خط مسافری و گردشگری خصب-قشم-باهنر تعامل و مشارکت اجرایی جدیدی انجام شود و با استفاده از رمپ متحرک مستقر در بندر شهید باهنر، امکان ارائه خدمات به شناورهای عمانی به منظور انتقال خودروهای شخصی اتباع عمان و ایران به دو کشور فراهم شود. به گفته مدیر اداره بنادر و دریانوردی شهید باهنر، فعال‌سازی تجارت بین بنادر ایران و عمان مطرح و موضوعات صادرات میوه و تره بار از ایران به عمان با توجه به فاصله کم بین بندر باهنر و بندر خصب نیز مطرح و مقرر شد طرفین برای فعالیت بیشتر این خط تجاری تلاش کنند. محسنی از فعال شدن مرکز تجاری و برپایی مستمر نمایشگاه عرضه مستقیم کالای ایرانی در عمان و همچنین افزایش تعاملات بهداشتی و بیمارستانی به عنوان یکی دیگر از دستاوردهای این سفر سخن به میان آورد و افزود: ساخت بیمارستان تخصصی چشم و اعزام پزشکان استان به خصب از دیگر تصمیمات اتخاذ شده در این سفر بود که بندر شهید باهنر آمادگی کامل خود را برای انتقال تجهیزات و همکاری لازم برای تقویت روابط اقتصادی و دریایی دو کشور اعلام کرده است.

فرسایش بادی کویر میقان خطری در کمین شهرستان اراک

مرکزی

فرسایش بادی در کویر میقان سالانه ۱۰۰ تن در هر هکتار است که این مسئله خطری در کمین محیط زیست و اکولوژی منطقه، اقتصاد، کشاورزی و صنعت شهرستان اراک و شهرهای اطراف محسوب می‌شود.

مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان مرکزی با اعلام این خبر گفت: بر اساس مطالعات انجام شده ۱۷۸ کانون فرسایش بادی با مساحت ۷ میلیون هکتار در کشور شناسایی شده که کویر میقان اراک یکی از این مناطق است و در صورت ضعف و نابودی پوشش گیاهی، پتانسیل فرسایش بادی سالانه ۱۰۰ تن در هکتار این منطقه وجود دارد. یوسفی افزود: با اقدامات و اجرای طرح‌های بیولوژیکی و مدیریتی ۹۵ درصد فرسایش بادی کویر میقان اراک کنترل شده و هم اکنون پنج درصد معادل سالانه پنج تن در هر هکتار آن باقی است.

سدسازی برای نابودی سرمایه‌های ملی!

بعد از گتوند و سیمره، حالا نوبت به سد خداآفرین رسیده که بدون ملاحظات زیست محیطی حیات یک استان دیگر را به چالش بکشد

گزارش یک

مریم احمدی

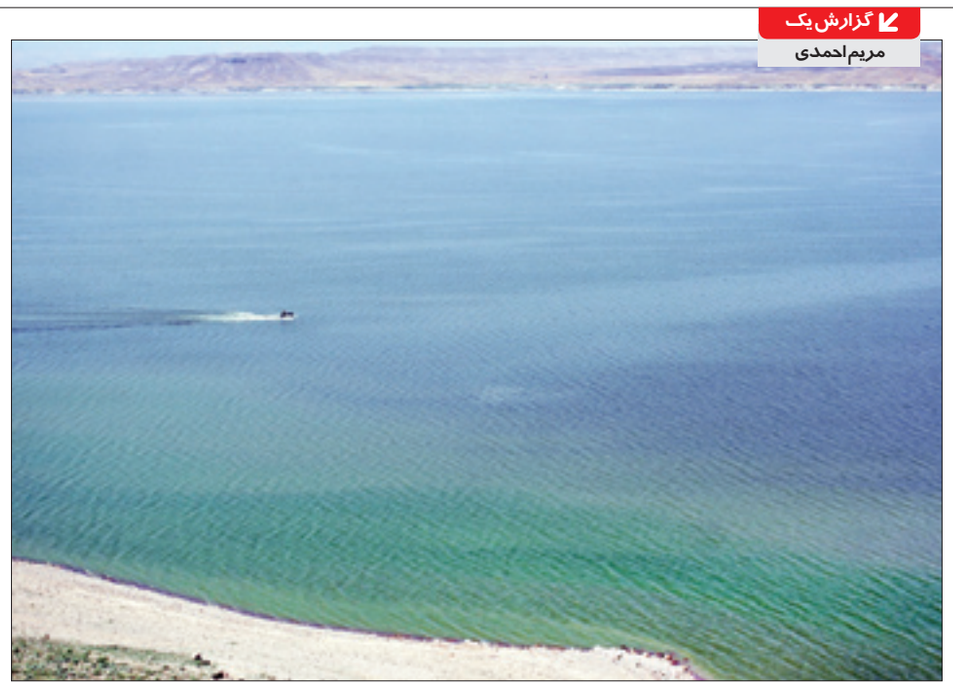

حدود دو دهه از شروع موج سدسازی در کشور می‌گذرد. راهکاری که به دلیل بروز خشکسالی و از بین رفتن پهنه‌های آبی از یک سو و اقلیم خشک و نیمه خشک کشور به منظور حفظ و مدیریت آب‌های روان در دستور کار قرار گرفت. حالا پس از گذشت چند سال از آغاز انقلاب سدسازی در ایران، این پروژه‌ها به دلیل نداشتن ملاحظات زیست محیطی، مطالعات کارشناسی و جانمایی غلط، نه تنها دردی از بی آبی دوا نکرده بلکه حالا خود به عاملی برای تهدید کشاورزی و حیات نواحی روستایی و شهری بسیاری از استان‌ها تبدیل شده است. در کنار ساخت سدهایی چون تنگ سرخ، گتوند، سیمره، خرسان و کارون که صدمات اقتصادی و اجتماعی فراوانی به نواحی روستایی و شهری استان‌های فارس، لرستان، ایلام، کرمانشاه، خوزستان و چهارمحال وارد کرده است حالا نتیجه مخرب ساخت بدون مطالعه سدهایی از این دست دامن بقیه استان‌ها از جمله اردبیل را هم گرفته است.

اگرچه طی سال‌های اخیر، سدسازی‌های بی‌رویه به عنوان تهدیدی برای محیط زیست و صنعت کشاورزی، دامپروری و حیات روستایی بسیاری از استان‌ها چون لرستان، کرمانشاه، خوزستان و ایلام و حالا اردبیل عنوان شده است اما آنچه از بررسی‌های کارشناسان برمی‌آید مدیریت غلط، عدم آینده‌نگری و خلأ مطالعات کارشناسی در ساخت سدها، بحران آب در این استان‌ها را تشدید کرده است.

ساخت چند سد بدون مطالعات زیست‌محیطی و مجوز قانونی از سازمان محیط زیست کشور حالا برخی مدیران و مسئولان استانی اردبیل را هم به جمع مسئولان نگران و معترض سدسازی افزوده تا آنجا که چند روز پیش مدیرکل حفاظت محیط‌زیست استان اردبیل از انجام پروژه‌هایی چون سد خدا آفرین بدون مطالعات و توجه به الزامات زیست محیطی انتقاد کرد و خواستار رسیدگی به این موضوع شد. محمد خداپرست افزود: باوجوداینکه پایاب سد مجوز زیست‌محیطی دارد اما خود سد فاقد مجوزهای لازم است! سدی که مطالعه ابتدایی آن در سال ۱۳۵۲ توسط دولت وقت شروع شد تا سال ۱۳۷۹ مسکوت ماند و در نهایت اواخر دهه ۸۰ به مرحله آبگیری رسید و به عنوان مهم‌ترین منبع تغذیه کشاورزی شمال استان در نظر گرفته شده، خود به دغدغه جدیدی برای محیط زیست منطقه تبدیل شده است. ضمن اینکه تداوم روند سدسازی در اردبیل در وضعیتی که مدیران آبی تأکید دارند استان در این زمینه به اشباع رسیده، باعث نگرانی‌هایی در حوزه محیط زیست شده است چراکه از نظر کارشناسان با توجه به حجم بالای پروژه سدسازی در استان اردبیل، تغییر در اکوسیستم طبیعت و وارد آمدن صدمات جبران‌ناپذیر به صنعت کشاورزی منطقه قطعی است و زنگ خطر نابودی محیط زیست را به صدا درآورده است.

تخلیه روستاها، میراث سدسازی ناشیانه

بی‌توجهی به مطالعات کارشناسی و عدم امکان‌سنجی و جانمایی غلط در سدسازی باعث شده سدهایی از جمله گتوند خوزستان و سیمره ایلام با قرارگرفتن در محلی نامناسب به بحرانی برای ساکنان منطقه تبدیل شوند. ساخت سد «گتوند» که یکی از پروژه‌های عظیم سدسازی کشور به حساب می‌آید سال‌هاست حیات جلگه خوزستان به عنوان یکی از وسیع‌ترین خاک‌های حاصلخیز ایران را با تهدید جدی مواجه کرده و با شور کردن آب منطقه سبب مهاجرت و تخلیه روستاهای پایین دست و بالادست سد شده است. گتوند سدی است که بین کارشناسان محیط‌زیست به نمونه مهمی از سوءمدیریت در حوزه محیط‌زیست تبدیل شده است. زیر آب رفتن یا متأثر شدن ۲۶ روستا در اثر آبگیری این سد از تبعاتی بود که به‌طور مستقیم بر زندگی مردم روستاهای منطقه اثرگذاشت.

متأسفانه طی سال‌های اخیر به بهانه توسعه کشاورزی و صنعت، ساخت سدهایی چون زرینه‌رود، کرخه، سیمره، داریان، کرج، جاجرود، قم‌رود، زاینده‌رود، گتوند، دودزن، سیوند، ملاصدرا، استقلال میناب در بالادست دشت‌های حاصلخیز خوزستان، شهریار، ورامین، میناب، مسیله، کربال، گاوخونی و ارومیه حیات نواحی روستایی و شهری پایین دست و بالادست این مناطق امنیت اجتماعی و اقتصادی مردم را تهدید کرده و آنها را به ترک خانه و کاشانه و پناه بردن به حاشیه شهرها وادار کرده است.

سد کارون ۳ یکی از همین سدهاست که از سال ۹۲ با زیر آب بردن گاه به گاه روستاهای اطراف سد، سبب خالی شدن این روستاها شده و زندگی را بر مردم باقی مانده در این دیار سخت کرده است. سدی که از همان ابتدای آبگیری یک‌سری از جاده‌های تاریخی کوچ عشایری که پیشینه فرهنگی مردم منطقه بود را نابود کرد و نظام زندگی ایلی عشایر منطقه را بر هم زد.

سد خرسان ۳ هم سد دیگری است که با زیر آب بردن ۲۴۰۰ رویشگاه جنگلی و مرتعی در استان‌های چهارمحال‌وبختیاری و کهگیلویه و بویراحمد چندین روستای این دو استان را خالی از سکنه کرد تا سوءمدیریت مسئولان در پروژه‌های سدسازی را بیش از پیش نمایان کند.

سدهای بی‌برنامه و کارشناس!

اگرچه یکی از مهم‌ترین معایب ساخت سدهای بی‌مطالعه و غیرکارشناسی نابودی زندگی روستایی و صنعت کشاورزی و دامپروری بیان شده است اما طی سال‌های اخیر کارشناسان برخی پروژه‌های سدسازی از جمله سد شفارود و داریان را عامل نابودی هزاران هکتار از جنگل‌های سرسبز شمال و ده‌ها چشمه آب معدنی و طبیعی عنوان کرده‌اند که پس از آبگیری ضربه جبران ناپذیری به سرمایه‌های ملی وارد خواهند کرد. پروژه‌هایی که به رغم هشدارهای فراوان همچنان با صرف هزینه‌های کلان رو به پیشرفت است.

بنا به گفته پیمان یوسفی‌آذر دکترای جنگل و از مدیران اسبق سازمان جنگل‌ها احداث سد شفارود یک فاجعه زیست‌محیطی است که عواقب غیرقابل جبرانی خواهد داشت چرا که سد شفارود در استان گیلان با از بین بردن صدها هکتار از جنگل‌های هیرکانی احداث خواهد شد. بی‌نظیرترین رویشگاه‌های جنگلی جهان که قابل تجدید نیست و در تمام کشورها در معرض انقراض قرار گرفته‌اند. ضمن اینکه جنگل‌های شمال تأمین‌کننده اکسیژن کل منطقه هستند و با از بین رفتن آنها ویژگی‌های زیستی و حفاظت خاک شفارود دیگر میسر نخواهد بود. بنا به گفته این کارشناس این درخت‌ها از خاک منطقه حفاظت کرده و جلوی سیلاب را می‌گیرند!

سد داریان در منطقه اورامان نیز از جمله پروژه‌های مخرب دیگری است که به رغم اینکه کارشناسان آن را پروژه‌ای بیهوده و غیر اقتصادی می‌دانند اما با پافشاری نمایندگان مردم منطقه در مجلس شورای اسلامی در حال ساخت است. سدی که طبق تحقیقات انجام شده در صورت آبگیری علاوه بر نابودی هزار هکتار جنگل و مرتع، روستاهای تاریخی و از بین بردن چشمه بل که جزو میراث ثبت شده ملی است ساکنان نواحی بالادست و پایین دست را ناچار به تخلیه منطقه خواهد کرد!

بنا به گفته کارشناسان آنچه مسلم است در کنار ساخت و ساز بی‌رویه سدها در کشور بی‌توجهی به مطالعات کارشناسی و جانمایی صحیح آنهانه تنها در حل بحران آب در کشور مشکل گشا نخواهد بود بلکه هزینه‌های کلانی را به محیط‌زیست تحمیل می‌کند.

قطب دوم تولید کشمش کشور در حسرت بازار جهانی

نوسان ارز و تحریم بانک‌ها موجب شده تا کشمش صادراتی ملایر از ورودبه بازارهای جهانی جا بماند

گزارش۲

محمدرضا سوری

شهرستان ملایر در استان همدان، دومین قطب تولید کشمش کشور به شمار می‌رود که طرفداران بسیاری در کشورهای دیگر دارد، با این وجود مشکلات ریز و درشت، از قبیل سرمازدگی و نبود حمایت‌های دولتی در زمینه صادرات و تحریم بانک‌ها، موجب شده تا این محصول در چند سال اخیر به جای صادرات در گوشه انبارها جا خوش کند. بی توجهی به این مشکلات سبب شده تا به گفته رئیس اداره جهاد کشاورزی ملایر در حال حاضر تنها مقدار اندکی از ۳۳ تن کشمش تولیدی ملایر صادر شود و این موضوع موجب زیان تولیدکنندگان در این شهرستان شود.

در حال حاضر در استان همدان ۳۵۷ هزار تن انگور تولید می‌شود که سهم شهرستان ملایر از این مقدار ۲۳ هزار تن است، که این میزان ۶۰درصد تولید در کشور را شامل می‌شود. میزان بالای تولید این محصول سبب شده تا تولید کشمش در این استان خصوصاً ملایر به عنوان یکی از مصادیق مهم و بارز اقتصاد مقاومتی در این شهرستان مورد توجه قرار بگیرد. معاون امور باغبانی سازمان جهاد کشاورزی همدان در این خصوص به «جوان» می‌گوید: «وجود ۲۱ هزار هکتار از باغات انگور در استان موجب شده تا از نظر مساحت ۶ درصد از باغات انگور کشور در این منطقه باشد». حجت‌الله شهبازی می‌افزاید: «وجود ۱۱ هکتار باغ انگور در ملایر، موجب شده ۴۹ درصد انگور تولیدی در استان به این شهرستان تعلق بگیرد.» این کارشناس کشاورزی با اشاره به تنوع تولید ارقام محصول انگور در این استان ادامه می‌دهد: در حال حاضر ۴۸ درصد انگور تولیدی رقم کشمش، ۱۳ درصد عسگری، هفت درصد یاقوتی و ۳۲ درصد سایر ارقام مانند فخری، صاحبی و ریش‌بابا است.»

همدان، رتبه دوم صادرات کشور

در حال حاضر یک میلیون و ۱۷۱ هزار تن کشمش در دنیا تولید می‌شود که از این میزان ۱۶۲ هزار تن در ایران تولید می‌شود و این موضوع موجب شده تا رتبه چهارم تولید کشمش در جهان را به خود اختصاص دهد. معاون امور باغبانی سازمان جهاد کشاورزی همدان با اشاره به سهم کشور در بازار صادراتی جهان می‌گوید: «از یک میلیون و ۱۷۱ هزار تن کشمش تولیدی در دنیا سهم ایران ۱۴۰ هزار تن است که این موضوع رتبه ایران در زمینه صادرات را به رتبه دوم رسانده است.» شهبازی می‌افزاید: «سالانه ۲۲۰ هزار تن برداشت انگور از باغات این شهرستان صورت می‌گیرد و از این مقدار ۱۶۵ هزار تن به کشمش سبز و تیزابی تبدیل می‌شود که وزن آن‌ها به ۳۳ هزار تن می‌رسد.» وی با اشاره به کاربرد متنوع این محصول ادامه می‌دهد: «تازه‌خوری، تولید شیره، باسلق، آبغوره و سایر مشتقات سبب شده تا این محصول از ارزش‌آفرینی بالایی برخوردار باشد.»

موانع موجود بر سر صادرات

کیفیت و تنوع تولید کشمش در کشور موجب شده تا کشورهای بسیاری از طرفداران پروپا قرص این محصول تولیدی کشور باشند. با وجود این مزایا، وجود برخی مشکلات از قبیل خشکسالی‌های اخیر، سرمای شدید و بالا بودن هزینه‌های تولید در حال حاضر از جمله مشکلاتی به شمار می‌رود که سد راه صادرات این محصول شده است. رئیس انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان کشمش ملایر با تأیید مشکلات موجود بر سر راه صادرات این محصول به «جوان» می‌گوید: «در چند سال اخیر بروز خشکسالی‌ها در کنار سرمازدگی سبب شده تا به شدت از نظر میزان کیفیت و کمیت دچار مشکل شود.» منوچهر رضایی می‌افزاید: «در حال حاضر کمبود منابع آبی موجب شده تا کیفیت محصول و میزان تولید آن در حد قابل توجهی کاهش پیدا کند که در این زمینه رایزنی‌هایی با فرمانداری ویژه ملایر و شرکت آب و فاضلاب انجام دادیم که امیدواریم به نتیجه برسد.» وی ادامه می‌دهد: «در حالی که در بیشتر کشورها کمک‌های دولتی سبب شده تا هزینه تولید به شدت کاهش پیدا کند، اما این موضوع در کشور مورد غفلت قرار گرفته است.» به گفته این کارشناس، اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها و بی توجهی به پرداخت یارانه تولید موجب آن شد تا هزینه‌های تولید بالا رفته و در نهایت منجر به افزایش قیمت تمام شده و در نتیجه تأثیر مهمی بر صادرات داشته باشد.

حذف ارز جایزه صادراتی و تحریم بانک‌ها

به گفته کارشناسان در حالی که تا چند سال قبل صادرات کشمش برای تولیدکنندگان صرفه اقتصادی داشت اما از چند سال قبل مشکلاتی از قبیل نوسان نرخ ارز صادراتی در کنار حذف جایزه صادراتی و تحریم بانک‌ها موجب شد تا تولیدکنندگان کشمش در استان همدان خصوصا شهرستان ملایر نتوانند بهره‌ای از صادرات این محصول برده و در نتیجه فقط به فکر فروش در بازارهای داخلی باشند. رئیس انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان کشمش ملایر در این خصوص می‌گوید: «نوسان نرخ ارز در چند سال اخیر سبب شده تا تولیدکنندگان کشمش در زمینه صادرات محصول خود در بازارهای خارجی دچار مشکل شوند.» رضایی می‌افزاید: «جدا از این موضوع در حالی که تا سال ۸۹ دولت به صادرکنندگان جایزه صادراتی می‌داد اما قطع شدن یکباره آن به ضرر صادرکنندگان تمام شد.» وی ادامه می‌دهد: «به دلیل تحریم‌های اقتصادی موجود، امکان نقل و انتقال مالی از سوی بانک‌های ایران با بانک‌های خارج از کشور وجود ندارد، به همین دلیل در ورود پول حاصل از فروش اجناس، با مشکل مواجه هستیم که نیاز است دولت جدید در این زمینه گام اساسی بردارد».

گزارش

میترا شهبازی

ریزگردها به شمال ایران هم رسیدند

زنگ خطر گسترش کانون ریزگردها در کشور به صدا درآمده و به تدریج این پدیده مخرب از شرق کشور به جنوب، غرب و حالا مناطق شمالی کشور رسیده است. مسئله‌ای که با تغییرات اقلیمی، کاهش نزولات آسمانی و عدم بهره‌برداری مناسب از منابع آبی شروع و حالا به عنوان تهدیدی جدی برای بخش‌های کشاورزی و محیط زیست کشور محسوب می‌شود. معضلی که در حال حاضر به اردبیل و آذربایجان و استان‌های شمالی کشور رسیده است و اگر به موقع جلوی آن گرفته نشود، به اعتقاد کارشناسان به زودی کل کشور را فرامی‌گیرد.

پدیده ریزگردها که زمانی تصور می‌شد فقط مختص مناطق جنوبی و جنوب شرقی کشور باشد، اکنون با افزایش خشکسالی و فقدان پوشش گیاهی گسترده به جنوب‌غرب، غرب و شمال کشور کشیده شده است. معضلی که در کنار تخریب بخش‌های کشاورزی و محیط زیست بر افزایش شمار مهاجران و معضل حاشیه‌نشینی می‌انجامد.

مهاجرت سهم ساکنان روستاهای بیابانی

توسعه کانون ریزگردها در کشور امکان تحقق برنامه‌های زیست‌محیطی و کشاورزی را غیرممکن می‌کند و همین مسئله به افزایش شمار بیکاران در روستاها و به همین ترتیب افزایش مهاجران و روستاهای خالی از سکنه می‌انجامد. در این راستا نماینده مردم زابل در مجلس شورای اسلامی، می‌گوید: «درحال حاضر بسیاری از روستاها در مناطق کویری به دلیل عدم بهره‌برداری مناسب از منابع آبی و عدم دسترسی به این منابع خالی از سکنه شده‌اند.» احمدعلی کیخا ضمن نگرانی از ورود پدیده ریزگردها به مناطق شمالی کشور می‌افزاید: «به تازگی گزارشی ارائه شده است که بر مبنای آن برخی مناطق شمالی کشور هم بدون پوشش گیاهی و شبیه بیابان‌های شرق کشور در حال تبدیل به کانون ریزگردها شده‌اند. بنابراین دولت و به ویژه سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری باید ضمن حفظ کاربری اراضی طبیعی و خاکی و جلوگیری از نابودی پوشش گیاهی نسبت به کاشت درخت و بوته‌ها و تثبیت خاک در مناطق بیابانی اقدام کنند.»

تولد چهارسالگی پدیده ریزگردها

پدیده ریزگردها و گسترش کانون‌های گرد و غبار به گفته کارشناسان از چهار سال قبل و پس از خشکسالی‌های اخیر نمایان شده است. در این بین استان ایلام با داشتن ۴۲۵ کیلومتر مرز مشترک با کشور عراق به عنوان اصلی‌ترین منشأ تولید گرد و غبار شناخته می‌شود و جزو استان‌هایی محسوب می‌شود که بیشترین سهم از گرد و غبار در آسمان آن ظاهر شده است. از این رو طی این سال‌ها مشکلات عدیده‌ای برای ساکنین این استان به وجود آمده است. در این راستا مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان ایلام می‌گوید: «بر اثر فعالیت‌های انسانی بیش از ۶ میلیارد هکتار به وسعت بیابان‌های جهان افزوده شده و در ایران حدود ۱۰۰ میلیون هکتار یعنی بالغ بر ۶۰ درصد منابع اراضی در معرض تهدید خطر پدیده بیابانزایی قرار گرفته است. بنابراین در حال حاضر براثر بی‌توجهی به منابع طبیعی در هر ثانیه، ده‌ها متر مربع از زمین‌های کشور به بیابان و کویر تبدیل می‌شود که نتیجه آن افزایش کانون ریزگردها است.» رضا احمدی ادامه می‌دهد: «در استان ایلام بیش از ۴۲۴ هزار هکتار اراضی بیابانی وجود دارد که حدود ۲۰ درصد از عرصه استان را شامل می‌شود و بیشتر این بیابان‌ها در مناطق جنوبی و مناطق گرمسیری استان هستند.» در راستای کاهش کانون ریزگردها کارشناسان معتقدند اصلاح عرصه‌های مرتعی مناطق بیابانی در قالب طرح‌های ذخیره نزولات توأم با بذرپاشی، کپه‌کاری، بوته‌کاری و نهالکاری در مناطقی که مستعد بلند شدن گرد و غبار هستند، می‌تواند به عنوان کلیدی برای حل بحران موجود باشد.

گذری بر استان‌ها

آذربایجان شرقی: امیرحسین بهداد در خصوص شایعه شیوع «تب مالت» در استان آذربایجان شرقی گفت: با توجه به اقدامات چند ساله دامپزشکی استان و علوم پزشکی تبریز همچنین مدیریت و افزایش پوشش واکسیناسیون منظم حیوانات، وضعیت حادی در استان وجود ندارد. مدیرکل دامپزشکی آذربایجان شرقی افزود: در طول سال در رابطه با استفاده از شیر پاستوریزه همیشگی بوده و بهترین گزینه برای مصرف شیر، شیرهای پاستوریزه است.

بوشهر: استاندار بوشهر از احداث بزرگ‌ترین پیست قایقرانی کشور به طول ۲۵۰۰ متر با ۲۰۰ میلیارد ریال اعتبار در دهکده گردشگری دریایی بوشهر خبر داد. مصطفی سالاری با اشاره به توسعه زیرساخت‌های ورزشی در شهرها و روستاهای استان بوشهر افزود: اعتبارات عمرانی این استان امسال نسبت به سال گذشته دو برابر افزایش یافته و سهم اعتبارات این استان از محل ۳ درصد درآمدهای نفتی استان‌های نفت‌خیز نیز در مقایسه با سال ۹۵ رشد قابل توجهی دارد. وی با تأکید بر تکمیل پروژه‌های نیمه تمام ادامه داد: کمیته‌های برنامه‌ریزی شهرستان‌ها علاوه بر پیش‌بینی اعتبارات برای پرداخت مطالبات پیمانکاران، پروژه‌هایی که تا هفته دولت تکمیل و به بهره‌برداری می‌رسند در اولویت تخصیص قرار دهند.

سمنان: مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان سمنان گفت: به دلیل حفاری بی‌رویه چاه ناشی از خشکسالی‌های سال‌های اخیر، منابع زیر زمینی آب این استان با کمبود ۱۴۳ میلیون متر مکعب آب مواجه است. ایرج حیدریان با بیان اینکه نیمی از ۲۶ دشت موجود این استان بحرانی است، افزود: هرگونه برداشت آب در این دشت‌ها ممنوع است و ۱۳ دشت دیگر استان نیز با وضعیتی نه چندان مطلوب روبه‌رو هستند.

کردستان: مدیرعامل سازمان پارک‌ها و فضای سبز شهرداری سنندج گفت: در راستای جلوگیری از وقوع آتش‌سوزی در پارک جنگلی آبیدر ۱۰ نفر دیده‌بان در پایگاه‌های دیده‌بانی آبیدر مستقر شدند. قانع حسینی افزود: آتش‌سوزی در پارک‌های جنگلی در فصول گرم سال همواره یکی از مشکلات این سازمان و دیگر دستگاه‌های امدادرسان است. وی تصریح کرد: حفظ و صیانت از پارک‌های جنگلی همواره از مهم‌ترین دغدغه‌های مدیران شهرداری و شهروندان بوده و در این راستا این سازمان در ابتدای سال جاری جلسات منظمی به منظور جلوگیری از آتش‌سوزی در پارک‌های جنگلی را برگزار کرده است.

ایلام: رئیس دانشگاه علوم پزشکی استان ایلام گفت: بیمارستان شهرستان آبدانان در بخش‌های مختلف تجهیز می‌شود. علی دلپیشه افزود: تاکنون اقدامات خوبی در بیمارستان آبدانان انجام گرفته که از جمله آن می‌توان به رادیولوژی دیجیتال و جذب چند پزشک متخصص اشاره کرد. وی ادامه داد: به زودی بخش‌های سی‌سی‌یو و آی‌سی‌یو این بیمارستان راه‌اندازی خواهد شد.

چهارمحال‌وبختیاری: معاون امور معادن و صنایع معدنی سازمان صنعت، معدن و تجارت چهارمحال و بختیاری گفت: یک میلیون و ۵۰۰ تن مواد خام از معادن چهارمحال و بختیاری استخراج شد. بهزاد ابراهیمی افزود: این مواد شامل سنگ تزئینی و نما، لاشه ساختمانی به منظور تهیه شن و ماسه، مواد اولیه سیمان، سنگ گچ و سلیس است. به گفته وی، این مقدار مواد معدنی زمینه اشتغال هزار و ۸۵۰ نفر را در معادن استان فراهم کرده است.

خراسان جنوبی: مدیرکل آموزش و پرورش خراسان جنوبی گفت: در سال تحصیلی جاری به منظور ترویج و گسترش فرهنگ و معارف اسلامی بین دانش‌آموزان بیش از ۷۰۰ مبلغ و مشاور مذهبی به مدارس استان اعزام شدند. عباس لامعی اظهار کرد: سال تحصیلی جاری در بیش از یک هزار و ۷۰۰ مدرسه استان نماز جماعت اقامه شده که از این تعداد یک هزار و ۲۰۰ نماز به اقامت ائمه جماعات فرهنگی و مابقی به امامت روحانیون اقامه شد.